

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: S. Dimitriu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Malî, I. Țurcan, A. Panov)

DECIZIE

11 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Vasili Turturica, reprezentat de avocatul
Natalia Crîșmari,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasili Turturica
împotriva Ministerului Justiției cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat
prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești
și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 17 aprilie 2019, Vasili Turturica a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat
prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești
și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că prin hotărârea din 12 mai 2004 a Judecătoriei
Dubăsari a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Vasili Turturica și
s-a dispus încasarea de la sovhozul „Coicovo”, r-nul Dubăsari în beneficiul lui Vasili
Turturica întru restituirea datoriei și a cheltuielilor de judicare suma totală de 60096
de lei, hotărârea devenind definitivă și irevocabilă la 28 mai 2004.

Reclamantul a relatat că în baza hotărârii judecătorești a fost eliberat titlul
executoriu cu nr. 2-50/2004 și de instanța de judecată expediat spre executare
executorului judecătoresc Anatolie Gazea. Or, prin scrisoarea din 29 noiembrie 2004
cu nr. 134, executorul judecătoresc Anatolie Gazea a restituit titlul executoriu nr. 2-
50/2004 creditorului Vasili Turturica, deoarece Oficiul Dubăsari al DEDJ RM nu
are acces pe teritoriul r-lui Dubăsari din motivul că autoritățile „autoprocimatei
republicii transnistrene moldovenești”, nu recunosc puterea statală a Republicii
Moldova, ceea ce face imposibil executarea hotărârii susnumite.

A susținut că în baza încheierii executorului judecătoresc Anatolie Gazea din
08 aprilie 2009 a fost primit spre executare titlul executoriu cu nr. 2-50/2004, emis
în temeiul hotărârii din 12 mai 2004 a Judecătoriei Dubăsari.

Ulterior, prin încheierea executorului Dorin Jidovanu din anul 2014, titlul executoriu nominalizat a fost restituit creditorului Vasili Turturica fără executare pe motiv că se află în imposibilitate de a executa hotărârea judecătorească.

La 22 mai 2017, Vasili Turturica a depus executorului judecătoresc Dorin Jidovanu spre executare titlul executoriu cu nr. 2-50/2004 din 12 mai 2004, or, prin încheierea din 25 mai 2017, executorul judecătoresc a refuzat intentarea procedurii de executare în temeiul că nu este competent teritorial să execute hotărârea judecătorească.

Vasili Turturica a depus multiple plângeri în diferite instituții ale statului și organizații nonguvernamentale privind neexecutarea hotărârii judecătorești.

În urma soluționării plângerilor Departamentul de executare a deciziilor judiciare din 14 februarie 2005 cu nr. 52/05 a informat petiționarul Vasili Turturica, că DEDJ nu poate realiza controlul executării hotărârii judecătorești pe teritoriul Transnistriei și este lipsit de posibilitatea de a contribui la soluționarea acestei probleme.

Reprezentantul OSCE în Republica Moldova a examinat plângerea lui Vasili Turturica și prin scrisoarea cu nr. 9758 din 30 mai 2005 i-a comunicat că urmează să înainteze acțiune civilă.

Reclamantul a menționat că statul Republicii Moldova, reprezentat în cazul executării hotărârilor judecătorești de Ministerul Justiției, nu a executat hotărârea judecătorească din 12 mai 2004 o perioadă de timp ce depășește 15 ani.

La 14 iunie 2017, Vasili Turturica a depus cerere de chemare la Judecătoria Chișinău împotriva Ministerului Justiției cu privire la recuperarea prejudiciului moral cauzat în urma încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, care prin hotărârea din 13 octombrie 2017 a fost respinsă. Or, prin decizia din 21 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău hotărârea din 13 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău a fost casată și a fost pronunțată o nouă hotărâre prin care a fost admisă parțial acțiunea; a fost constatată încălcarea dreptului lui Vasili Turturica la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 12 mai 2004 a Judecătoriei Dubăsari și a fost încasată în beneficiul lui Vasili Turturica din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, prejudiciul moral în sumă de 25 000 de lei.

În continuare, reclamantul s-a adresat cu cerere Guvernului Republicii Moldova la data de 12 decembrie 2018, prin care invocând că din cauza statului nu se execută hotărârea judecătorească a solicitat preluarea datoriei debitorului sovhozul „Coicova”, stabilită prin hotărârea judecătorească nominalizată și a-i achita datoria în suma de 60 096 de lei, cerere care a fost redirecționată spre soluționare Ministerului Justiție.

Ulterior, la 03 ianuarie 2019, Vasili Turturica a înaintat cerere prealabilă, prin care a solicitat achitarea prejudiciului material cauzat de statul Republicii Moldova în persoana Guvernului Republicii Moldova, în urma neexecutării titlului de către debitorul sovhozul „Coicova” r-nul Dubăsari.

Reclamantul a mai indicat că până în prezent Statul nu a creat condiții legislative și eficiente de executare a hotărârii judecătorești pe întreg teritoriul țării.

A declarat că Ministerul Justiției îi respinge cerința sa asupra punerii în executare a hotărârii judecătorești.

În astfel de circumstanțe, a considerat că statul i-a cauzat un prejudiciu material în valoare de 60 096 de lei, echivalent cu suma adjudecata prin hotărârea din 12 mai 2004 a Judecătorei Dubăsari, pe care din cauza statului nu o poate pune în executare.

Totodată, a specificat că situația de neexecutare a hotărârii judecătorești are caracter continuu, autoritățile abilitate de executarea hotărârii judecătorești refuză să execute, iar reclamantul nu-și poate realiza dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești, acestuia îi este cauzat un prejudiciu material, iar obligația de reparare al prejudiciului material cauzat în urma neexecutării în termen rezonabil a hotărârii judecătorești îi revine statului, reprezentat de Ministerul Justiției.

A solicitat încasarea de la Ministerul Justiției în beneficiul său a prejudiciului material în mărime de 60 096 de lei, cauzat în urma încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii din 12 mai 2004 a Judecătorei Dubăsari și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 31 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Vasili Turturica împotriva Ministerului Justiției cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 26 noiembrie 2019, Vasili Turturica, reprezentat de avocatul Natalia Crîșmari, a declarat apel, prin care a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii în sensul declarat.

Prin decizia din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Vasili Turturica, reprezentat de avocatul Natalia Crîșmari.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat că instanța de fond în mod temeinic a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată, reținând prevederile art. 5 alin. (3) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, potrivit căruia instanța de judecată nu poate dispune încasarea sumei creanței ca urmare a constatării faptului că a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Instanța de apel a menționat că în ceea ce privește preluarea datoriei și schimbarea debitorului, Curtea Europeană prin jurisprudența sa în acest sens, precizează că principiul conform căruia hotărârile judecătorești trebuie executate, nu poate fi interpretat ca obligând statul să răspundă pentru un debitor privat, în caz de imposibilitate de plată a acestuia (Grițco contra Moldovei, nr.15840/02 din 14.06.2001).

Responsabilitatea statului pentru executarea unei hotărâri judecătorești pronunțate împotriva unei companii private nu se extinde mai departe decât până la implicarea organelor de stat în procedurile de executare (Shestakov contra Rusiei, nr.48757/99).

La fel, conform recomandării nr. 6 a Curții Supreme de Justiție privind satisfacția echitabilă, la examinarea de către instanțele naționale a pretențiilor privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, se va ține cont de asemenea particularități ca calitatea debitorului executării și anume dacă debitorul este o autoritate de stat sau un terț privat (o persoană fizică sau o entitate juridică privată).

Prin urmare, trebuie să se facă o distincție între creanțele deținute împotriva statului: Bourdov împotriva Rusiei (nr.2), pct. 68 și 69, pct. 72 și cele deținute împotriva unei persoane fizice, care nu pot angaja răspunderea statului din cauza

neplății unei creanțe executorii ca urmare a insolvenței unui debitor „privat” (Sanglier împotriva Franței, pct.39; Ciprova împotriva Republicii Cehe și Cubănit împotriva României).

Cu toate acestea, poate fi angajată responsabilitatea statului în cazul în care autoritățile publice implicate în procedurile de executare nu dau dovadă de diligența cuvenită sau, mai mult, împiedică executarea hotărârii (Fouklev împotriva Ucrainei, pct.67). Măsurile adoptate de autoritățile naționale în vederea executării trebuie să fie adecvate și suficiente pentru a asigura executarea (Ruianu împotriva României, pct. 66 – ținând seama de obligațiile ce le revin în calitate de depozitari ai forței publice în materie de executare (pct.72-73).

Instanța de apel a menționat că instanța de fond corect a reținut că Curtea Constituțională în decizia de inadmisibilitate a sesizării nr. 21g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a art. 5 alin. (3) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (încasarea creanței ca urmare a constatării încălcării dreptului la executare într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești) nr. 26 din 29 martie 2018, a punctat că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut, cu titlu de principiu, că dreptul la un proces echitabil ar fi iluzoriu dacă ordinea juridică a unui stat ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie să rămână inoperabilă, în detrimentul unei părți a procesului (Immobiliare Saffi v. Italia, 28 iulie 1999, § 63; Șandor v. România, 24 martie 2005, § 23).

În același timp, Curtea Europeană a menționat că dreptul de acces la justiție nu poate obliga un stat să dispună executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, indiferent de circumstanțe. Atunci când autoritățile sunt obligate să execute o hotărâre judecătorească și omit acest fapt, poate fi angajată răspunderea statului prin prisma articolului 6 § 1 din Convenție (Fociac v. România, 3 februarie 2005, § 68).

La 30 iunie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Vasili Turturica, reprezentat de avocatul Crîșmari Natalia, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanțele de judecată au aplicat eronat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, au interpretat eronat legea precum și probele prezentate, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, în susținerea recursului s-au indicat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând totodată conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor legale aplicabile speței.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 19 mai 2020.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copieii deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 12 iunie 2020 (f.d. 108), or, la actele cauzei nu se regăsește dovada de recepționare a acesteia de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 30 iunie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data de 14 iulie 2020, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-1144/2020, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 115), care a fost recepționată la data de 17 iulie 2020, conform avizului de recepție (f.d. 116), or, până la data examinării cauzei nu a depus referință.

Prin încheierea din 16 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Vasili Turturica, reprezentat de avocatul Crîșmari Natalia, a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimatul au avut posibilitate să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse.

Verificând decizia din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și, după caz, hotărârea din 31 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune respingerea recursului cu menținerea actelor judecătorești recurate, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurentul nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În debut, Colegiul atestă că înaintând acțiune împotriva Ministerului Justiției, Vasili Turturica a solicitat încasarea de la Ministerul Justiției în beneficiul său a prejudiciului material în mărime de 60 096 de lei, cauzat în urma încălcării dreptului

la executare în termen rezonabil a hotărârii din 12 mai 2004 a Judecătorei Dubăsari și încasarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu examinarea prezentei acțiuni prima instanță prin hotărârea din 31 octombrie 2019 a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Vasili Turturica împotriva Ministerului Justiției cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată.

Verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 19 mai 2020 a respins apelul declarat de Vasili Turturica, reprezentat de avocatul Natalia Crîșmari și a menținut hotărârea din 31 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Astfel, Colegiul opinează că, în speță, instanțele de judecată ierarhic inferioare au determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate li-a fost dată apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe fiind legale și întemeiate, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei rezultă că Vasili Turturica solicită încasarea prejudiciului material în mărime de 60 096 de lei, cauzat în urma încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii din 12 mai 2004 a Judecătorei Dubăsari cu încasarea acestei sume de la Ministerul Justiției.

În speță, analizând materialele cauzei, argumentele reclamantului/ recurent, Colegiul învederează că suma prejudiciului material în mărime de 60 096 de lei solicitat spre încasare de către Vasili Turturica, cauzat în urma încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii, reprezintă de fapt creanța dispusă spre încasare în beneficiul acestuia prin hotărârii din 12 mai 2004 a Judecătorei Dubăsari.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

În sensul art. 1 alin. (2) legii sus citate, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Conform prevederilor art. 6 paragraf 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În temeiul art. 2 alin. (3) al Legii cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a

cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare, iar alin. (6) al aceluiași articol statuează că mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Totodată, în conformitate cu art. 4 alin. (1) al aceleiași legi, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Colegiul relevă că conform materialelor cauzei, prin hotărârea 12 mai 2004 a Judecătoriei Dubăsari a fost admisă acțiunea lui Vasili Turturica și a fost încasat de la sovhozul „Coicovo”, r-nul Dubăsari în beneficiul acestuia întru restituirea datoriei și cheltuielilor de judicare în total suma de 60 096 de lei, hotărârea devenind definitivă și irevocabilă la 28 mai 2004, astfel, fiind eliberat titlul executoriu cu nr. 2-50/2004 și de instanța de judecată expedit spre executare executorului judecătoresc Anatolie Gazea.

Or, prin scrisoarea din 29 noiembrie 2004 cu nr. 134 executorul judecătoresc Anatolie Gazea a restituit titlul executoriu nr. 2-50/2004 creditorului Vasili Turturica, în legătură cu faptul că Oficiul de executare Dubăsari al DEDJ RM nu are acces pe teritoriul r-lui Dubăsari din motivul că autoritățile „autoproclamatei republicii transnistrene moldovenești”, nu recunosc puterea statală a Republicii Moldova, ceea ce a făcut imposibilă executarea hotărârii menționate.

La 08 aprilie 2009, în baza încheierii executorului judecătoresc Anatolie Gazea a fost primit spre executare titlul executoriu nr. 2-50/2004 din 12 mai 2004, eliberat de Judecătoria Dubăsari.

Ulterior, prin încheierea executorului judecătoresc Dorin Jidovanu din 19 noiembrie 2014, titlul executoriu nominalizat a fost restituit creditorului fără executare pe motiv că se află în imposibilitate de a executa hotărârea judecătorească.

Tot actele cauzei atestă că la 22 mai 2017, creditorul Vasili Turturica a depus repetat executorului Dorin Jidovanu spre executare titlul executoriu nr. 2-50/2004 din 12 mai 2004, or, prin încheierea din 25 mai 2017, ultimul a refuzat intentarea procedurii de executare indicând că nu este competent teritorial să execute hotărârea judecătorească.

Reieșind din cele supra relatate, Colegiul reține că instanțele de judecată întemeiat au respins acțiunea lui Vasili Turturica, deoarece conform prevederilor art. 5 alin. (3) al Legii cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la

executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, instanța de judecată nu poate dispune încasarea sumei creanței ca urmare a constatării faptului că a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Or, se impune a reitera că Vasili Turturica a solicitat anume încasarea sumei creanței în mărime de 60096 de lei datorate de către sovhozul „Coicova”, r-nul Dubăsari.

Aici, Colegiul menționează că în ceea ce privește preluarea datoriei și schimbarea debitorului, Curtea Europeană prin jurisprudența sa în acest sens, a precizat că principiul conform căruia hotărârile judecătorești trebuie executate, nu poate fi interpretat ca obligând statul să răspundă pentru un debitor privat, în caz de imposibilitate de plată a acestuia (Grițco contra Moldovei, nr.15840/02 din 14.06.2001).

Responsabilitatea statului pentru executarea unei hotărâri judecătorești pronunțate împotriva unei companii private nu se extinde mai departe decât până la implicarea organelor de stat în procedurile de executare (Shestakov contra Rusiei, nr.48757/99).

Prin urmare, trebuie să se facă o distincție între creanțele deținute împotriva statului: Bourdov împotriva Rusiei (nr. 2), pct. 68 și 69, pct. 72 și cele deținute împotriva unei persoane fizice, care nu pot angaja răspunderea statului din cauza neplății unei creanțe executorii ca urmare a insolvenței unui debitor „privat” (Sanglier împotriva Franței, pct. 39; Ciprova împotriva Republicii Cehe și Cubănit împotriva României).

Cu toate acestea, poate fi angajată responsabilitatea statului în cazul în care autoritățile publice implicate în procedurile de executare nu dau dovadă de diligența cuvenită sau, mai mult, împiedică executarea hotărârii (Fouklev împotriva Ucrainei, pct.67). Măsurile adoptate de autoritățile naționale în vederea executării trebuie să fie adecvate și suficiente pentru a asigura executarea (Ruianu împotriva României, pct. 66 – ținând seama de obligațiile ce le revin în calitate de depozitari ai forței publice în materie de executare (pct.72-73).

Așadar, se impune a menționa că admiterea unei situații contrare celei nominalizate supra ar determina crearea unui precedent judiciar prin care ar permite debitorilor privați să renunțe definitiv la executarea hotărârilor judecătorești în favoarea statului.

De altfel, instanțele de judecată corect au reținut că Curtea Constituțională în decizia de inadmisibilitate a sesizării nr. 21g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a art. 5 alin. (3) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (încasarea creanței ca urmare a constatării încălcării dreptului la executare într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești) nr. 26 din 29 martie 2018, a punctat că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut, cu titlu de principiu, că dreptul la un proces echitabil ar fi iluzoriu dacă ordinea juridică a unui stat ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie să rămână inoperabilă, în detrimentul unei părți a procesului (Immobiliare Saffi v. Italia, 28 iulie 1999, § 63; Șandor v. România, 24 martie 2005, § 23). În același timp, Curtea Europeană a menționat că dreptul de acces la justiție nu poate obliga un stat să dispună executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, indiferent de circumstanțe. Atunci când autoritățile sunt obligate să execute o hotărâre judecătorească și omit acest fapt, poate fi angajată

răspunderea statului prin prisma articolului 6 § 1 din Convenție (Fociac v. România, 3 februarie 2005, § 68).

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că, atunci când autoritățile naționale nu au adoptat măsuri adecvate și suficiente pentru a asigura executarea hotărârilor pronunțate de către instanțele judecătorești, această omisiune angajează răspunderea statului, autoritățile sale fiind obligate să repare prejudiciul material și moral provocat prin neexecutarea sau executarea tardivă a hotărârii. Curtea Europeană a conchis în mod constant că, în cazul neexecutării unei hotărâri de acordare a unei sume de bani sau de restituire a unei proprietăți sau de repunere în posesia unui bun, reclamantii ar putea să sufere și un prejudiciu material ca urmare a lipsei unui control privind bunurile sale și împiedicarea de a se folosi și beneficia de aceste bunuri (Botezatu v. Republica Moldova, 14 aprilie 2015, § 24).

La acest compartiment, atât instanța de apel, cât și prima instanță corect au relatat faptul că Vasili Turturica nu poate solicita cu titlu de prejudiciu material contravaloarea creanței în procesul tergiversat, ci este necesar să se constate existența unei legături de cauzalitate între încălcarea dreptului la un termen rezonabil al procedurilor și pierderile materiale provocate ca urmare a imposibilității de a se folosi de drepturile sale patrimoniale.

La caz, Colegiul menționează că prin neîntreprinderea măsurilor efective și necesare pentru executarea hotărârii judecătorești, autoritățile au împiedicat reclamantul de a beneficia și/ sau de a se folosi de creanța obținută prin hotărâre judecătorească, însă, aceste circumstanțe nu pot servi temei de admitere a cerinței cu privire la încasarea sumei de 60 096 de lei, ce constituie creanța pe care o deține reclamantul față de un terț (sovhozul „Coicovo”, r-nul Dubăsari, Statul rămânând totodată a fi responsabil în continuare de tergiversarea executării acestei hotărâri judecătorești până la executarea acesteia.

Așadar, instanțele de judecată întemeiat au respins acțiunea lui Vasili Turturica, ori, nu poate fi obligat statul să răspundă pentru un debitor privat.

Totodată, se impune a nota că reclamantul/ recurent, contrar prevederilor art. 118, 121 Cod de procedură civilă nu a adus careva probe în susținerea pretențiilor sale și prin urmare instanțele de judecată au aplicat normele legale relevante la circumstanțele speței.

În conexiunea celor relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel, prin prisma argumentelor expuse în cererea de chemare în judecată, cât și cele expuse în cererea de apel, în raport cu materialele cauzei, întemeiat a concluzionat în sensul menținerii hotărârii primei instanțe, alegațiile recurentului fiind nefondate, deoarece materialele cauzei în coroborare cu normele materiale denotă contrariul.

Cele supra relatate, în ansamblu atestă faptul că concluzia primei instanțe, menținută de instanța de apel, este justă, având la bază un cumul de dovezi administrate, cărora le-a fost dată o apreciere juridică cuvenită, iar argumentele aduse de recurent în susținerea poziției sale, sunt pur declarative și fără un suport legal și probatoriu.

Urmare a celor indicate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiate afirmațiile recurentului precum că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea cauzei, nefiind dovedite circumstanțele considerate de instanță ca stabilite, iar concluziile instanței expuse în hotărâre, sunt în

contradicție cu circumstanțele cauzei, deoarece acestea contravin constatărilor relatate.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că decizia instanței de apel este întemeiată și legală, iar temeiurile invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reținând că recurentul a solicitat încasarea prejudiciului material, ca urmare a neexecutării unei hotărâri irevocabile, deghizat sub forma creanței dispuse spre încasare, consideră necesar a învedera că în situația din speță, acesta nu este îngrădit de a solicita încasarea creanței indicate în titlul executoriu de la stat și nu cade sub incidența Legii nr.87 din 21 aprilie 2011.

În conformitate cu art. 442, 444, art. 445 alin. (1) lit. a), alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Vasili Turturica, reprezentat de avocatul Natalia Crîșmari.

Se menține decizia din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 31 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vasili Turturica împotriva Ministerului Justiției cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

judecătorii

Svetlana Filincova

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat